

SVĚTLO

TÝDENÍK MATICE CYRILOMETODĚJSKÉ

3. ČÍSLO / XXXIII. ROČNÍK

24 Kč • 1,10 €

19. LEDNA 2025

Z obsahu:

**Maria nás znovu
ponořuje do tajemství
Vánoc a vede nás k Ježíši**
Homilie papeže Františka
při mši svaté o slavnosti
Matky Boží, Panny Marie
1. ledna 2025
- strana 2 -

Svatý Ildefons z Toleda
Libor Rösner
- strana 4 -

Priscillyn katakomby
- strana 7 -

**Podzemní svět
před branami Říma (1)**
- strana 8 -

**Jubilejní návštěvu římských
katakomb usnadní zvláštní
poutnický pas**
- strana 10 -

**Co nám nabízí
Jubilejní rok 2025?**
- strana 11 -

**Zemřel rakouský biskup
Mons. Andreas Laun**
- strana 11 -

Chléb svaté Zity (5)
Silvia Koscelanská
- strana 12 -

Juan Sánchez Cotán (1560–1627): Vkládání ornátu na sv. Ildefonsa

Židy, kteří sestrám tuto vzácnou mozaiku darovali z vděčnosti za svoji záchranu.

Sestra Helena se s námi podělila o následující zkušenost: „Nedávno přišli do katakomb na prohlídku studenti, vedla je řeholní sestra. Ta nás po prohlídce poprosila o možnost navštívit naši kapli, což jsme rádi splnili. Jelikož v kapli je uchovávána Nejsvětější svátost oltářní, povyprávěla jsem mladým také něco o Eucharistii a spolu s řeholní sestrou jsme mladé pozvali ke společné modlitbě Otče náš a Zdravas, Maria. Nato jeden asi šestnáctiletý chlapec překvapivě prohlásil: »Já jsem se ještě nikdy v životě nemodlil!«“

Takovýchto malých, ale ve skutečnosti velkých událostí zde zažíváme mnoho. Děkujeme proto Pánu Bohu za možnost ohlašovat v římských katakombách jeho poselství naděje a pokoje, jeho vítězství nad hříchem a smrtí návštěvníkům ze všech kontinentů.

Samozřejmě, že kromě logistiky, nově zřízeného obchodu s devocionáliemi a suvenýry a též uklízení areálu bychom nestihli převzít i všechny prohlídky, protože jsme jen malá skupina bratrů a sester, kterým byla svěřena správa katakomb. Proto je zde zaměstnaných také šest archeologů, kteří nabízejí odborné prohlídky v italštině, angličtině, španělštině, francouzštině a ruštině. My (bratři a sestry naší Rodiny Panny Marie) momentálně provádíme návštěvníky ve slovenštině, němčině, angličtině, italštině a francouzštině. Každý den tak máme minimálně 14 prohlídek, přičemž každá trvá 45 minut.

Pro poutní skupiny, pokud se u nás přihlásí dopředu, je po prohlídce také možnost slavit mši svatou v bazilice svatého Silvestra.

V jubilejním roce 2025 se v Římě očekává 32 milionů poutníků. Budeme se moc těšit, pokud nás při své cestě do Říma navštívíte.

Na webu catacombepiscilla.com najdete veškeré informace, jako například otevírací hodiny a způsob registrace na info@catacombepiscilla.com. Již nyní vás všechny srdečně vítáme.

*Vaši bratři a sestry z Rodiny Panny Marie
v Priscilliných katakombách*

*Z Vítězství Srdce 159/2024
přeložil a upravil -dd-*

Podzemní svět před branami Říma (1)

Kdo přichází do Říma jako poutník, jistě navštíví mnohé kostely, baziliky s hroby apoštolů či vykopávky z doby Římské říše, ale nemůže opomenout ani katakomby. Z více než šedesáti katakomb, které se nacházely v okolí antického Říma, je dnes pro návštěvníky přístupných sedm. Veškeré křesťanské katakomby Itálie patří do kompetence Papežské komise pro sakrální archeologii. Platí to i pro Priscilliny katakomby.

PŮVOD A DĚJINY ŘÍMSKÝCH KATAKOMB

V archeologii slovo *katakomby* označuje rozlehlý podzemní židovský anebo křesťanský hřbitov. K nejdůležitějším a největším hřbitovům patří dnešní Katakomby sv. Šebestiána. Jsou nazývány *cimiterium ad catacumbas*, což v překladu znamená „hřbitov u úžlabiny“ či „blízko údolního svahu“, jelikož ve starém Římě se tento hřbitov nacházel v blízkosti několika ložisek na cestě *Via Appia*. Pojmenování katakomb se později rozšířilo i na všechny ostatní raně křesťanské podzemní antické hřbitovy nejen v Římě, ale i v jiných městech.

Od nepaměti měl člověk potřebu ukládat těla svých zesnulých příbuzných na vymezené místo odpočinku, jak nám to dosvědčují známé egyptské pyramidy, mauzolea římských císařů, ale i pohanská nekropole. Tato nekropole, rozsáhlejší místo pro pochovávaní mrtvých, byla pohřebišťem mimo antická města. Vypadala jako malé městečko sestávající z domečků či jiných staveb, do nichž ukládali těla, případně popel zesnulých. Řekové a Římané měli

o životě po smrti téměř totožnou představu. Podle nich duše zemřelého musí projít přes řeku Styx, aby se dostala do podzemního světa, kde bude žít buď v ráji, anebo přijde do *tartaru*, do podsvětí podobného peklu, kde bude potrestána za své poklesky na zemi. Jelikož v té době ještě neexistovaly fotografie, dobře situované rodiny uchovávaly ve svých domech masky tváře svých zesnulých; takto si pozůstali chtěli uchovat živou památku na mrtvého. Mnozí Římané věřili, že nesmrtelnost duše závisí na tom, do jaké míry žije zesnulý v myšlenkách pozůstalých. Proto často již za svého života si bohaté a vlivné osobnosti stavěly monumentální náhrobní kameny s nápisy a umísťovaly je především na hlavních frekventovaných cestách, jakou byla např. i *Via Appia*. Okolojdoucí si je připomínali, a zesnulí tak očekávali pomoc pro svůj život v říši mrtvých.

V určitých dnech během roku, jako např. o narozeninách zesnulého, se příbuzní a přátelé vydali k hrobům, aby tam slavili *refrigerium*, rituální banket – poho-

V podzemí Říma je více než šedesát katakomb, ve kterých vede asi 150 km tunelů.

tění, které mělo zesnulého „osvěžit“ a žít na druhém světě.

Již v roce 450 před Kristem byl vydán tzv. *Zákon dvanácti tabulek*, podle něhož mohli být mrtví pochováni pouze za zdmi města Říma. V té době bylo běžnou prací pochovávat mrtvé do země, ale časem Římané stále více přebírali od Řeků zvyk spalování mrtvých. Takovýto způsob byl v 1. století už běžný.

Obraz tří Hebrejců v ohnivě peci v katakombách sv. Priscilly v Římě (konec poloviny 3. století)

Když pak přišlo do Říma křesťanství a byla založena první církevní obec, křesťané pohřbívali své mrtvé nejprve v pohanských nekropolích anebo na soukromém pozemku zámožných křesťanských rodin, až dokud ke konci 2. století nevznikla úplně nová forma pohřbívání. Jelikož křesťané věřili v život po smrti a ve vzkříšení těla, přicházelo pro ně v úvahu pouze pohřbívání mrtvých podle vzoru pohřbívání Pána Ježíše: mrtvé tělo bylo zavinuté do plachty a takto očekávalo poslední soud. Pro pohřbívání zesnulých však ještě potřebovali důstojné místo.

Na území za městskými hradbami se nacházela snadno obdělátná půda. Tufová hornina a *puzolán*, lámavá a zároveň odolná sopečná hornina, se zde na mnoha místech těžily v lomech. Solventní křesťané, kteří vlastnili pozemky mimo město, kde již v té době často pohřbívali zesnulé ze své vlastní rodiny, darovali pozemky římské církevní obci. Tak mohli pozůstatí své mrtvé důstojně pohřbit na těchto místech. V lomech a cisternách, jež se tam už nacházely, dali napravo i nalevo v podzemních chodbách vyhloubit výklenky pro hroby a později i malé místnosti. Při podzemních pracích však přísně zachovávali hranice pozemku. Když při pronásledování křesťanů za císaře Nerona a až

po Diokleciána obětovali svůj život jako mučedníci celé zástupy křesťanů, bylo potřeba v krátké době mnoho hrobů. Když už místo nepostačovalo, začalo se s hloubením podzemních chodeb, čímž vzniklo několik poschodí. V době klidu mezi jednotlivými pronásledováními se mohla církev nerušeně rozvíjet a upevňovat, katakomby se zdobily a rozšiřovaly, a to i s výhledem na budoucí pohřebiště pro mnohé obrácené pohany, kteří se dali pokřtít. A tak vznikly několikakilometrové podzemní chodby katakomb, podobných labyrintu, v nichž bylo od poloviny 2. století až do 5. století pochováno okolo 850 000 zesnulých.

Bohatí a chudí se dělili o totéž místo odpočinku vedle papežů a mučedníků. Křesťané nepotřebovali monumentální pomník, protože očekávali vzkříšení těla. Raději se dávali pohřbit co možná nejbližší hrobu nějakého mučedníka s nadějí, že ten se bude za ně jako osobní orodovník přimlouvat před Božím trůnem. Nejméně dvakrát za rok navštívili křesťané své zesulé příbuzné: v den jejich smrti, jež byl v porovnání s pohany svátkem, protože tento den považovali za *dies natale*, narození pro život věčný, a též od 13. do 21. února, kdy se slavily tzv. dny předků – *parentalia*, všeobecná vzpomínka na zesulé.

Když císař Konstantin v roce 313 *Milánským ediktem* dovolil obyvatelům Římské říše svobodné vyznávání náboženství a církev již více nebyla státem pronásledována, mohli křesťané své spolubratry a spolusestry, kteří vydali svědectví pro Krista jako mučedníci, uctívat veřejně a beze strachu.

Obraz Dobrého pastýře v katakombách sv. Priscilly v Římě (druhá polovina 3. století)

Papež Damas I.

Papež Damas I. (366–384) dal hroby mučedníků v katakombách velkolepě vyzdobit sloupy, ozdobami a oltáři, aby vyzvedl hodnost těchto velkých svědků víry. On sám sestavil věnování a náhrobní epitafy, které – vyřité do mramorových tabulek – jsou zčásti uchovány až dodnes. Díky tomu, že tento papež velice podporoval veřejnou úctu k mučedníkům, brzy přicházeli k jejich hrobům poutníci nejen z Itálie, ale i ze všech koutů Středomoří s přáním, aby mohli být aspoň na okamžik v blízkosti významných relikvií těchto světců. Nové vstupy, světelné šachty a schodiště umožnily pravidelné putování k podzemním hrobům svatých – *itineraria ad sanctos* – a katakomby navštěvovaly stále větší zástupy poutníků. Mnozí poutníci vryli do stěn nebo náhrobních kamenů nejrůznější grafity – jména či symboly – jako vzpomínku na svoji přítomnost a úctu.

Když křesťané v době papeže Damase I. dostali povolení pochovávat své mrtvé i na hřbitovech města Říma, ztratily katakomby postupně svůj význam jako místo pohřbívání mrtvých, o to víc se však staly žádanými a vyhledávanými poutnickými místy.

(Pokračování)

Z Vítězstvo Srdca 160/2024 přeložil a upravil -dd-

MYSTIKA

HODINY UTRPENÍ NAŠEHO PÁNA JEŽÍŠE KRISTA

Luisa Piccarreta • Z italského přeložil
P. ThLic. Filip M. Antonín Stajner

Luisa Piccarreta (1865–1947) z jihoitalského Corata, dobrovolná oběť na smír s Bohem, pod poslušností v 36 svazcích zaznamenala své mystické zážitky a napsala dvě knihy. V této druhé knize, v událostech jednotlivých hodin od rozloučení s Matkou až po pohřbení, mystička vstupuje do tělesného i vnitřního utrpení až intimními akty účasti. K cíli, který sama knižce vytyčila, vede duše v závěru každé kapitoly v *Zamyšleních a zbožných cvičeních*, jež konfrontací láskyplného Kristova sebedarování a bezmezné lidské hříšnosti čtenáře naléhavě burcuje k duchovní aktivitě. Toto vydání je rozšířeno o dodatky českého vydavatele ze spisů Luisy Piccarrety z *Knihy nebe*.

Matrice cyrilometodějská s. r. o. • Druhé, rozšířené vydání
Brož., 124x189 mm, 286 stran, 249 Kč

NEJEN PRO KOSTELNÍKY

KOSTELNÍK • PRAKTICKÁ PŘÍRUČKA

Editor Jan Graubner

Služba kostelníka je posvátná, neboť on je strážcem a správcem svatého místa, Božího domu. Aby mohli kostelníci konat svou službu dobře, vznikla na přání mnohých tato příručka pojednávající o celé škále kostelnických činností, které však v mnoha případech nedělá kostelník sám. Kniha je rozdělena do sedmi základních oddílů: I. Kostel – Bohoslužebná roucha – Bohoslužebné nádoby a knihy, II. Asistence – Běžná služba kostelníka, III. Význačné slavnosti a svátky během církevního roku, IV. Aranžování v kostelích – Květinová výzdoba, V. Úklid kostela a praní kostelního prádla,

VI. Pravidelná údržba sakrálních předmětů a historicko-kulturně cenného mobiliáře kostelů, VII. Modlitby.

Matrice cyrilometodějská s. r. o. • Třetí, upravené vydání, dotisk
Brož., 120x190 mm, 166 stran, 168 Kč

OSOBNOSTI 20. STOLETÍ

KNĚŽSKÉ OSOBNOSTI

Jan Graubner

Mezi kněžími Arcidiecéze olomoucké najdeme řadu skutečně zajímavých osobností: světce a kandidáty svatořečení, mučedníky a svědky víry, opravdové pasytyře, ale i národní obrozence a politiky, vědce světového formátu i objevitele, spisovatele a umělce. Tato kniha nám přibližuje osudy 48 z nich. Doby totalitních režimů 20. století přinesly kněžím utrpení v neuvěřitelné podobě a míře – znemožnění pastorační práce, ponižování, otročskou prací, věznění, týrání, újmy na zdraví, ztráty života. O tom všem vypovídají rozsáhlé tabulky na konci knihy.

Matrice cyrilometodějská s. r. o.
Brož., 120x190 mm, 224 stran, 247 Kč

REAKCE NA SITUACI NAŠÍ DOBY

BURCOVÁNÍ

Jan Graubner

Výběr komentářů, poznámek a článků arcibiskupa Jana Graubnera, vysílaných v rozhlasu či otištěných v novinách, časopisech a sbornících v letech 2000 až 2008, kterými se snaží probudit svědomí a povzbudit k aktivitě, která by byla zodpovědnou reakcí na situaci doby a na její problémy. Vidí přitom kolem sebe mnoho dobrých příkladů hodných následování.

Matrice cyrilometodějská s. r. o.
Brož., 124x189 mm, 184 stran, 139 Kč

Objednávky knih – tel. 733 741 841, 587 405 431 • Administrace a inzerce týdeníku Světlo – tel./fax 585 222 803

Matrice cyrilometodějská s. r. o., Dolní nám. 24, 779 00 Olomouc, e-mail: objednavky@maticecm.cz

Nabídku knih a devocionálií najdete na našich webových stránkách www.maticecm.cz.

2019/12030

TZ

Matrice cyrilometodějská s. r. o.
Dolní nám. 24
779 00 Olomouc